

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 «
Pe o lună . . . 2 «

Nrul de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
: Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Complicații în perspectivă.

Horoscopul politic prezintă imagini tot mai nedesluite. Chestiunea sufragiului universal aruncă în preajmă un spectru enigmatic menit să 'ncurce mințile celor cu durere pentru viitorul țării. Cu cât se încearcă mai mult lămurirea chestiunii, cu atât ea se complică mereu. O nesiguranță mai mare n'a stăpânit nici când în politică. Oameni politici consumați, cari deslușiau înainte din semne șirul evenimentelor viitoare, azi stau nedumeriți ca 'n fața unui oracol, neisbucind să pătrundă înțelesul dodonic al svonurilor ventilate de ziarele guvernului.

A căzut ministrul Andrassy ori nu? Și dacă a căzut aieva, cu ce scop se urzește atât de stăruitor iluzia că încă proiectele sale n'au fost respinse definitiv și că e nădejde ca reforma electorală să ia întruchiparea plănuită de el? Ori poate M. Sa i-a îngăduit guvernului să pregătească exponentului său naufragiat aparențele unei retrageri mai puțin rușinoase? Și cum se va rezolvi problema remanierii lui Andrassy și noua încheiere a cabinetului? Pe mâinile cui va trece soarta reformei electorale? În urma căror combinații a rezultat șefia de cabinet a lui Apponyi?

Intemeiați pe informația noastră din izvor demn de necondiționată încredere, cu atât mai curios ne pare simulacrul guvernului de a-și prezenta situația neclintită, cu cât știm cu positivitate că ministrul de interne, contele Andrassy, a fost aieva respins și

chiar dacă resoanele politice de culise îi mai rezervă o nouă audiență în chestiunea reformei, rostul ei nu poate fi altul decât excamotarea aparențelor în vederea complicațiilor ce le-ar stârni în țară căderea lui prea timpurie, dată fiind situația liniștită creată de vacanțele camerei.

Intr'adevăr se pare că numai în tainițele guvernului se mai frământă de prezent problemele politice, în țară stăpânește o neinteresare generală, mărginașă cu apatia. Spiritul public a obosit de evenimentele politice ce s'au precipitat atât de variate și sbuciumate în anii din urmă. O depresiune generală a cuprins spiritele, după lupte date înzadar. Forțele sunt încă însetate de odihnă, dar o schimbare repentină le-ar putea înviora și din adâncul lor liniștit ar porni viforul unor lupte și mai desperate ca cele din anii trecuți.

Necesitatea unei prefaceri radicale azi a pătruns în conștiința popoarelor. Mizeriile multiple ale despotismului de rasă și de clase a slăbit organismul vieții de stat atât de mult, încât azi trosnește din toate încheieturile.

O luptă politică conștientă purtată în solidaritate de toate naționalitățile prigonite, împreună cu clasele despoiate, l-ar surpa din temelii. Pe aceste temelii șubrede guvernul însă voiește să clădească vavilonul imperialismului maghiar, plănuiind ca cel mai puternic pilastru să-i fie o lege electorală reacționară, anahronistică. De-aici toată scamatoria cu lozincele șoviniste, de-aici toate artificiile articolelor de ziare, cu cari se

preîntimpină fătul monstru al plănutei reforme. Se muncește cu zor la prepararea opiniei publice maghiare, în nădejdea că vor reuși să provoace iluzia că Ungaria cere unisono reforma plănuită de guvern.

Astfel se explică trăgănările și tănuirile ce se fac pe socoteala reformei. Ele îngăduie vreme guvernului să prepare opinia publică maghiară și să câștige toate fracțiunile din coaliție pe seama reformei întemeiate pe echivocul principiu al pluralității de voturi. Astfel se lămurește și rostul svonurilor de fuziune, cari în vremea din urmă preocupă pe campionii partidelor coaliționiste. Guvernul voiește să aibă o tabără puternică și închiegată din dosul căreia să încerce atentatul.

Dacă respingerea proiectelor contelui Andrassy e tănuită deocamdată în fața publicității, se face tot în vederea acestui scop. E sigur că urmașul lui va prezenta M. Sale tot aceleași proiecte, cu modificări neesențiale poate. Silința e ca să-l convingă pe M. Sa prin necurmte încercări, că în Ungaria sufragiul universal egal și secret nu promovează consolidarea vieții de stat, ci dimpotrivă ar deslănțui urgia curentelor antagoniste. Dar nu vor putea să-și bată joc până la infinit de aspirațiunile popoarelor și nu vor reuși să întunece intențiunile luminate ale M. Sale.

Principiul pluralității de voturi întemeiat pe censul intelectual, pe condiția conoașterii limbei maghiare în scris și citire și pe censul de dare, apoi arondarea tendențioasă a cercurilor și votarea comunelor mici după

FOIȚA TRIBUNEL

Două biblioteci nouă pentru popor în Germania.

De Horia Petra-Petrescu.

Frizerul meu, în mâinile căruia îmi încredințez de două ori pe săptămână obrazul și care mă vede totdeauna cu broșuri și reviste subsuoară, radiă de bucurie zilele trecute.

— Acum facem și noi literatură! — îmi zise, scoțându-și mai mult pieptul la iveală.

— Jan te uită! — mi-am zis eu și căutam în ruptul capului să schimb latinescul »Sutor ne ultra crepidam« — ceea ce pe românește înseamnă: »bine-i când îți cunoști lungul nasului!« — cu un »tonsor« în loc de »sutor«.

Dar, într'adevăr, frizerul meu are dreptate. În galantarul lui, pe lângă sticlele de »Eau de Cologne« și pomăd. rile franțuzești, atârână un carton lung — reclamă, care înfățișă prima serie a unei biblioteci. Sticlutele și mașinele de tuns par'că-și creșteau în pene și nu m'aș fi mirat deloc dacă aș fi auzit flaconul de lângă mine declarând sărbătorește: »Măne ajung membru al Academiei!«

În sfârșit ne comercializăm de tot. Chiar și literatura se va vinde de aici înainte pe taraba frizerului, a băcanului, a creditorului și așa mai departe, a breslașilor — nu-i vorbă — foarte onorabili, dar foarte inofensivi față de prea cinstita literatură! Astea erau gândurile, cari mă frământau, până ce frizerul meu îmi făcânea satisfăcut pe la urechi.

Și mă mai gândeam și la revoluția, pe care a produs-o în timpul din urmă profesorul de economie națională, Werner Sombart, cu un articol scris împotriva reclamei. Sombart susținea că reclama, care se face acum e grețoasă și că nu servește comerțului. Bietul om vorbea dela inimă. De sigur se va fi gândit la sutele de mijloace ilioiale, de cari se folosec fabricanții pentru răspândirea numelui articolului recomandat, la placardele gigante din mijlocul pădurilor romantice, la reflectoarele, cari îți iau ochii în mijlocul nopții și te silesc să citești pe stradă, pe coperișul caselor, pe luciul unei ape sau pe pavagiul străzii o firmă idiotă de apă de dinți sau de alte cosmetice, mai mult sau mai puțin atrăgătoare. O furtună întregă în sinul comercianților. Profesorii, camarazii lui Sombart, l-au atăcat în public. Unul susținea: Ca totdeauna, așa și acum Sombart tractează economia socială mai mult cu sentimentalismul său, decât cu mintea rece a unui învățat. Și alte răspunsuri și replici și duplici — pareă că nu se mai sfârșește.

»Asta e o nouă dovadă despre adevărul lui Sombart«, îmi gândeam.

Dar mi-am cerut și eu un prospect, ca să pot informa pe cetitorii »Tribunei« despre marele eveniment. De când am frunzărit prospectul mi-a trecut pofta de a critica. Cel puțin în parte. Căci iați pe ce se razimă întregă întreprinderea: Raționamentul e simplu. E vorba ca volumele de literatură fascicolară de colportaj să fie asaltate cu mai mult succes.

Trăiește chiar și aici o seamă de oameni, care cetește pe capete romanele interminabile ale cutărei prințese și ale cutărui bandiț, fără să se a-

leagă din ele nici chiar cu un sâmbure de frumsețe și de bunătate. Pentru muncitorime, pentru funcționărașii, cari nu prea au bani de »aruncat«, pentru băieții de prăvălie, cari citesc pe »Nick Carter«, etc. — s'a aflat expedientul următor: Prăvăliile de unde și cumpără sarea și hainele, și mâncarea și petrolul și așa toate cele trebuincioase la o căznicie, vor împărți de aici înainte blanchete și mărci convenționale — la o cumpărătură de 50 pfenici, o jumătate marcă, la una de 1 marcă, o marcă întregă și așa mai departe. Mărcile acestea de bibliotecă se adună și se lipesc pe cămăsurile blanchetelor. Când a adunat cumpărătorul 50 de mărci, aleargă la librăria cea mai apropiată, indicată în catalogul său și-și alege, fără de nici o plată, un volum din biblioteca amintită.

Va să zică, nu vinde frizerul și băcanul volumul, ci numai ușurează răspândirea unei cărți. Contribue deci, indirect, la răspândirea culturii. Firește, pe frizer și pe băcan îl costă ceva serviciul acesta, pe care-l face mușterilor săi, căci el împarte mărcile gratuit, dar printr'asta își face reclamă, figurând cu numele și adresa în cataloagele, cari se răspândesc în zeci de mii exemplare prin toate casele orașului.

Întregă întreprinderea aceasta ingenioasă e condusă în Lipsca de »noua societate a prietenilor cărților« și ca negustorul să poată răspândi volumele astfel e de lipsă să fie membrul societății acesteia.

S'au luat în vedere toate posibilitățile. Dacă ai adunat 17 mărci și te-ai săturat să mai alergi să ceri pe la prăvăliile, de unde cumperi, n'ai decât să plătești 50 de pfenici și primești volumul doriți. Dacă ai 34 de mărci dai 25 de pfenici. De altfel

notariate, dau împreună perspectiva viitoarelor stări de lucruri ce le-ar crea reforma lui Andrassy. Și pentru acest sistem de gătire a celui mai sfânt drept al popoarelor, pentru acestea cătușe ce ni-le ar pune cel mai orgolios, cel mai nebun despotism de rassă, ziarele maghiare, cari fac eclat cu liberalismul lor când scriu despre prigonirile dintre neamurile altor țări, nu găsesc decât cuvinte proslăvitoare. Răscolesc chiar c'o sofistărie îndrăzneată împotriva sufragiului universal tot arsenalul de argumente ce-l găsesc sporadic în vastul domeniu al filozofiei de stat, cercând o analogie nefirească între referințele din Ungaria și cele din statele apusene.

Nu va întârziă însă mult nici cuvântul nostru, al naționalităților. Peste câteva zile vom vesti chemarea la luptă, ce va trebui să trezească din amorțea toată țara. Evenimentele din toamnă ne vor găsi la tot cazul gata pentru lupta decisivă.

Conferința deputaților în Arad. După cum santem informați deputații români se vor întruni luni, la o conferință, în Arad.

Solidaritatea nemaghiarilor la Biserica Albă. Ziarul naționalist al germanilor din Bănăreț »Detschugar. Volksfreund« publică lista consilierilor comunali din orașul Biserica-Albă cari au dat memorabilul vot de neîncredere primarului *Osida Lajos* pentru scandaloasa sa atitudine la cântarea imnului împăratesc »Gott erhalte« în prezența arhiducelui Leopold Salvator. În lista acestor curajoși bărbați găsim în frumoasă armonie alături de 22 de nemți, 4 români și 6 sârbi.

Iată numele românilor cari și-au făcut datoria națională: *Dr. Aurel Novac* deputat, *dr. Titu Mălai*, *Dumitru Bălănescu* și *Simion Bozanciu*.

Ne bucurăm de această minunată solidaritate, care făgăduiește mult pentru viitor.

In drum spre temniță. Ieri și azi s'a oprit în orașul nostru dl *Ioan Lupaș*, profesor la

școala normală din Sibiu. Dsa este în trecere spre Seghedin unde își va face osânda de 3 luni temniță pentru un articol istoric asupra țărâniei, publicat anul trecut în »Țara Noastră«.

Dl *Lupaș* va ieși la 1 Noemvrie din temniță, de unde dorim să-l vedem întorcându-se sănătos.

„Generația viitoare“ și „Un păcat al bătrânilor“.

Acest titlu dublu e foarte potrivit să se ia ca bază de discuție asupra tinerimei noastre de azi, adică a „generației viitoare“. Trebuie însă să rectificăm așa: „Un păcat al bătrânilor de astăzi“, pentru ca să nu se înțeleagă moșii și strămoșii, cari au trăit înainte și după 48, — și cari și-au făcut datoria, — dovadă era memorandumul, — după cum zice fratele dela Crișul repede.

Sub „bătrâni“ înțelegem părinții actualei „tinerimi“ despre care e vorba, deci aceștia sunt cei cu „păcatele“.

Luând tema, drept are fratele dela Crișul repede că nu e destul numai a constata primejdia ce amenință viitorul neamului prin actuala tinerime, ci mai trebuie să prezentăm și „mijloacele eficiente de salvare“. Adevărat, dar medicamentul nu se poate da pacientului până nu faci diagnosa morbului; astfel și aici, căutăm cauza ca să putem combate răul provenit din ea, asta cu atât mai vârtos ca nu cumva înaintea ochilor noștri să se facă din „cauză“ alta „cauză“ și din a doua o a treia „cauză“ până în fine nu vom mai avea pe nimeni care să observe „cauza“.

Eu „De lângă Timiș“ mă apuc mai înainte de „cauză“, pe care vreau să o combat, căci combatută fiind, — am delăturat primejdia. Și cauza aceasta nu o aflu în școala ungurească, precum cam susține prim articolul „Tribunei“ (Nr. 152 a. c.), ci cauza o aflu în noi bătrânii respective părinții tineretului de azi. Iar sub „părinți“ să nu înțelegem în primul rând pe cei trupești, ci pe cei naționali.

Să analizăm dar răul dela rădăcină. Rădăcina educației noastre naționale e învățatorul și preotul, respective școala și biserica națională. Școala e menită a pune bazele de viață națională, iar biserica a continua, a întări aceste rădăcini, pentruca acest pom național să crească puternic, dar așa de puternic încât vijeliile vieții să nu poată fi în stare a-l scoate din rădăcini. Întru cât școala și-a făcut datoria până acuma, ușor

poate să constateze ori cine cu scaun la cântărie; iar întru cât biserica și-a împlinit aceasta datorie, — constatarea nu ne aduce bucurie în suflet, — eată de ce:

Preoțimea noastră, care e reprezentanta bisericii, nu mai e ideala preoțime română din bătrâni. Ți-se umple sufletul de pietate când te gândești la preoțimea veche, a bună oară la cea de pe timpul iobăgiei, care îndurând scârbe, batjocuri, întemnițări, bătăi și chiar moarte pentru lege și popor, a stat sentinela neadormită și paza îngerească a turmei sale, plângând și bucurându-se deopotrivă cu ea. Nu fără drept se zicea dar nu de mult că: „biserica noastră a fost națională... A fost! dar nu mai este!... Nu mai este pentruca reprezentanții ei s'au depărtat de turma ei (onoare excepțiilor!). Acești reprezentanți cu o calificare de o sută de ori mai mare ca acelor bătrâni se privesc de „domni“ și nu „păstori“. Păstoriul îndără furtunele și frigul alături de turmă, iar domnul stă scutit de acestea în casă. Pretensiunile domnului sunt mai mari ca ale păstoriului, și aceste pretensiuni îl fac pe domn rîvnic după câștiguri, cari îi fac posibilitatea să trăiască ca „un domn“. — Domni sunt și preoții noștri, căci veniturile parohiale satisfăcând cererilor de „păstoriu“ ei s'au năpustit asupra izvoarelor de câștig, cu ajutorul cărora să poată intra în ceata domnilor. Domnii directori de bănci o știu asta mai bine!... Iar pentru ajutoarele de stat sacrificăm autonomia bisericească, tesaurul lăsat dela înaintașii noștri... cum se face acum... găciți unde?... Fără ajutoarele de stat nu putem fi domni!... Dar întrebăm: Pentruce s'au dat preoțimei sesiunile de pământ? Nu pentruca să le lucre de model pentru credincioși? și totolată să poată și ei trăi independenți după veniturile agonisite cu rațiune?! Ori, nu pricep să le lucreze? Dar la bănci se pricep? — Răspunsul e scurt: la economie trebuie să asuzi, — lucru ce nu se potrivește unui domn; doar nu pentru aceea a învățat cineva școli ca să lucre!... Hei, hei, dar uităm un adevăr, că cu cât cineva e mai cult, cu atât lucrează mai mult. Și ce lucru mai ideal e ca economia!? Ideali au fost bătrânii noștri când au dat sesiunile preoților lor; dar noi astăzi nu mai suntem idealisti, ne-am coborât la realism, și realitatea asta covârșește și pe tineretul nostru, căci:

Acest tineret vine pe vacanțe acasă. Domnul director (preotul) îl întâmpină cu față zimbitoare zicând: »Ai cetit de banca noastră? mâne o să te conduc la biurou ca să-ți arăt cât de bine ne-am aranjat!... Mâne mergem la birou; acolo găsim pe dascălul satului în calitate de contabil. Se încep explicările detaliate ale înființării, capi-

volumele se pot cumpăra și fără de mărcile astea, pa lângă un preț de 75 pfenici.

Biblioteca aceasta, intitulată »Die Bücher des deutschen Hauses« (Cărțile casei germane) apar sub conducerea scriitorului umorist *Rudolf Presber* din Berlin și sunt alese cât se poate de bine. În fiecare săptămână apare un volum de peste 300 pagini, ilustrat și legat în scoarte țari. O inovație foarte bună sunt nește păreți mobili de pânză, cari se vând deosebit pentru un preț mic de tot. Păreții au și toarte, ca să poată fi purtați de fetele de prăvălie și de meseriași prin tramvay, dimineața, când pleacă la lucru și nu vreau să-și piardă timpul în zadar.

Altă întreprindere nouă — în stil mare — pentru răspândirea culturii în masele muncitorimei a sîrmit o furtună considerabilă în ziua istica germană. E vorba de „biblioteca Scherl“. Scherl e un editor bogat, care și a făcut averea cu revista »Woche« și cu alte întreprinderi ziaristice. Acum e stăpân peste vre-o 200 de reviste și jurnale.

Cine a fost prin Berlin își va aduce aminte de birourile pompoase dela »Localanzeiger«. Acest Scherl și-a pus în gând să meargă mai departe cu subjugarea publicului. (Cel puțin așa susțin contrarii lui). Principiul aplicat de biblioteca Scherl e următorul: Cărțile să le primească clasa

muncitorilor acasă, aduse de oamenii firmei. Prețul să fie cât de mic și, ca cetitorul, care e ținut în mrejele romanului de colportaj, să se poată emancipa va trebui să ctească, treptat-treptat, o întreagă se-ie de volume, dela acelea, cari sunt mai potrivite pentru gustul lui stricat de romanele senzaționale până la acelea, cari sunt adevărate mărgăritare literare. Pentru scopul acesta a alcătuit Sch. cu ajutorul mai multor scriitori — pedagogi o sere — nu-i vorba — cam bizară, de autori dela »Cărturăreasa« lu Montépiu până la »Darea și averea« lui Freytag.

În fiecare oraș din Germania și-a deschis cursale. Băieți costumați anume duc cărucioare cu insigniile bibliotecii: o albină depunând miere în fagur. Și fiecare broșură se poate ceti pe lângă o taxă de 10 Pf. (12 b.) timp de o săptămână.

Un inconvenient la întreprinderea aceasta e faptul că ești silit să citești volumele pe rând. După cum ai lua doftoria cu lingurița, atâtea și atâtea picături pe ceas. Ca și când, dacă ai trecut peste romanele cu fascicola, mai ai gust să te întorci la ele.

Alt inconvenient arată dușmanul lui Sch. *Albert Langen*: volumele astea nu ajung în mâinile ace ora pentru cari sunt menite. A făcut o

constatare notând și cine ctește biblioteca în mai multe case din München. Nu erau procentele dorite la servitorime, ci la »doamnele« servitorilor — ceea ce însemnează un serviciu rău pentru cu tura respective or persoane.

Dar *avenarius* îl ia în apărare. Se pune pe punctul acesta de vedere: Dacă e vorba să răspândim cultura, e binevenit orice mijloc. Cu atât mai mult o întreprindere atât de puternică cum e a lui Scherl. E trist că doamnele încep să ctească pe »Cărturăreasa« lui Montépin, și e un atestat de paupertate spirituală pentru ele. Ce să faci în cazul acesta? Să desperezi? Ar fi lucrul cel mai nelogic. Dar alta: Dacă lovești în Scherl și spui da capo, întreprinderea lui e numai gheșeftărie — el tot va persista și va introduce, în cazul acesta de fapt, numai marfă proastă în bibliotecă. Dacă îi dai însă oare care atențiune, vei putea ajunge mai mult, căci se vor îmbunătăți contribuțiile.

De altfel amândouă întreprinderile sunt numai încercări nouă în Germania. Vor trebui să treacă 2—3 ani ca să li-se vădească importanța prin succesul sau nesuccesul lor.

Iulie 1908.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de omînt.

Fabricație proprie din marmură, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmură magazin se află în Kolozsvár, **Ferencz József-ut 25.**
Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-ut. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Gygyeban, Déva și Bánpatok.

talul social, depunerile, împrumuturile, interesele după atâtea procente etc. etc., iar în fine dl director cu un aier binevoitor: »Avem mult lucru! vezi ai putea ca să ne ajuți în schimbul unui honorariu de... coroane deocamdată. Câștigi ceva în vacanță, și cred că nu-ți strică niște parale». Tînărul acceptază, și toată vacanța și-o petrece în cei patru părăși ai băncii. Din venitele particulare oamenii își fac parale pentru bere și pipicele din curtea ovreului. Obosiți de munca zilei, oamenii cam pe la 9—10 seara merg la cină și la culcare. Măne dimineată începem și seara sfârșim ca ieri, — și tot așa!

Ei! dar dacă ne plângem că în școlile ungu-rești nu învățăm istoria românească, de ce nu o învățăm noi în timpul vacanțelor? Nu banca, ci lectura românească e pentru ceice vreau să conducă destinele neamului! Acest tînăr venit în vacanță, se știe și mai departe sub conducerea și influința unui preot cetit, însuflețit de ideale, — și nu sub influința și conducerea unui director de bancă, mai cu seamă când el nici n'a mirosit școli comerciale. Prin chipul acesta se nimicește o mulțime de tinerime idealistă, prefăcându-se din ea o ceată întreagă de categoria celor descriși în prim-articolul din Nr. 152. — Și acum remediul, ca să împac și pe fratele »Dela Crișul repede«.

1. Domnilor directori de bănci,

Vă rugăm, că dacă dvoastră nu vă puteți lăsa de bănci, — să ne lăsați în pace tineretul și să nu-l mai fericiți cu ele. Nu înțelegem pe cei din școlile comerciale, al căror idealism e chiar realismul, ci pe aceia al căror idealism e idealismul. Lăsați-i pe aceștia să citească istoria națiunii lor. Lăsați-i să mediteze, să scrie (nu la bancă), să vă combată chiar, — căci atunci va începe a se ivi auro-ra conștiinței lor naționale, care le va forma caracterul lor național. Sfătuți-i să facă excursiuni pedestre prin comunele uitate și de Dumnezeu și de oameni în bine, dar bătute și de Dumnezeu și de oameni în rău. Nu-i sfătuți să călătorească cu trenul, căci pe unde a ajuns tren nu mai este poezie și nici mierla românească nu mai cântă prin păduri, ci în coliviile veneticilor... Vă rugăm spuneți-le că poporul va perî de greutatea monedelor sunătoare fiecât de naționale, dacă nu va avea credință. Vă rugăm, nu-i închideți între părăși, lăsați-i să iasă la aier liber și curat. Vă rugăm, lăsați-i să meargă prin dumbrăvile răsunătoare de Doine și... vă rugăm!

2. Dlor învățători,

Voi Cerberi ai Tartarului, nu lăsați, oamenii să între în Tartar. Și mai înainte grijiți ca să nu vă înghită pe voi acest Tartar. Timpul de vacanță și vouă pentru alt scop vi-s-a dat. Mergeți la câmp și vedeți ce și cum lucră poporul; și duceți cu voi și pe cel venit dela școli, ca să vadă și el că ce și cum e acolo. Lăsați părășii băncilor, căci zănatul vostru e dascălia! Vă rugăm!

3. Domnilor dela orașe,

Vă rugăm, faceți ca copii voștri să vadă deosebirea dintre orașul v-stru și atmosfera din Pesta și Cluj. Aici pe sărăcie și nu ca dincolo pe baronie. Faceți ca să nu se sperie de sărăcie ci să se împrietinească cu ea, căci împrietinirea asta îi va apropia de poporul nostru amărit și sărac — nu chiar din vina lui. Căci acești tineri săraci, dar cu cap, vor ști la timpul său avânta poporul ca să nu mai fie sărac și amărit. Pe baronie crescute însă, — baroni se vor face, — și pe baronie vor trăi... Și, și istoria ne spune că noi românii am mai avut de aceștia, dar... dar sau pierdut printr-un baroni.

Dumnezeu să ne ferească de alții!

Jovi de lângă Timiș.

Publicăm mai sus articolul ce ne vine dela un amic și colaborator al nostru asupra unei chestiuni atât de însemnate, ca aceia a relei creșteri a tinerimii noastre. Cu plăcere continuăm discuția într-o chestiune atât de gravă deschisă de noi, dar ni-se pare că autorul reduce prea mult un fenomen atât de însemnat, reaua îndrumare a tinerimii noastre, la o cauză atât de secundară, ocupația ei vara pe la bănci (un caz prea puțin general de altcum). Fenomene mari sociale sunt totdeauna determinate de cauze mari și adânci.

Cele 9—10 luni de ședere la școala străină influențează mai mult formarea elevului decât cele 2—3 luni de vară menite odihnei. Pentru aceea leza noastră rămâne în fiecare: școala ungurească o cauza de căpetenie a stării de azi și nu ar fi numai greșit dar chiar fatal dacă ne-am amăgi singuri asupra cauzei adevărate și principale a răului, căci ne-am îngreuna singuri locuiri lui.

Din România.

Intrunirea românilor macedoneni. Un mare număr de români macedoneni s'au intrunit Miercuri seara, sub prezidenția dlui Teohari, în sala soc. de cultură macedo-română din capitală.

Dl Tașcu Pucerea a lămurit rostul intrunirii, arătând că aromânii nu pot sta nepăsători față de evenimentele din Turcia. Acordarea constituției acestei țări va fi un mare bine și pentru românii macedoneni, cari sunt datori să și exprime simțămintele de recunoștință către M. Sa Sultantul.

Mai vorbesc d-nii: Dimitrie Dan, Tascu Statu, Papa Goga și Vasile Ceambă.

Dl Covatâ citește apoi următoarea telegramă ce s'a trimis M. S. Sultanolui:

»Colonia macedo-română din București, întrunită în localul societății și luând cunoștință de marele act prin care M. S. Imperială acordă tuturor supușilor cele mai sfinte drepturi individuale, crede de a sa datorie ca cu această ocazie să depună la picioarele strălucitului tron, devotamentul cel mai sincer și cel mai real«.

S'a mai semnat apoi o telegramă către marele vizir; și s'a hotărât ca fruntașii mișcării să se ducă în Macedonia pentru a continua lupta.

Intrunirea a luat sfârșit la 10 și jumătate.

In jurul osândirii deputaților noștri.

Părerea deputatului Vasile Goldiș.

Ne-am adresat dlui deputat Vasile Goldiș rugându-l să ne spună ce crede despre sentința adusă împotriva deputaților noștri și mai ales asupra motivării sentinței.

Dl Vasile Goldiș a declarat redactorului nostru următoarele:

Toată motivarea sentinței este așezată pe baze false, a zis D-sa. Afirmația, judecătorului de contravenții că statutele partidului nostru parlamentar, cari, regulează organizarea acestui partid, ar avea trebuință de aprobarea guvernului este într-o țară constituțională absurdă. Aceasta să dovedește mai presus de orice îndoială prin faptul că nici un partid politic din țară nu are și nici nu a cerut aprobarea guvernului pentru organizarea sa.

După părerea mea partidul naționalităților cu această sentință în mână ar trebui să denunțe la poliția din Budapesta toate partidele din parlament arătând că ele au contravenit legilor organizându-se cu președinte, vice-președinți, secretari, casieri etc. și ținând consfătuiri regulate în capitală fără aprobarea guvernului și fără a anunța la poliție aceste consfătuiri.

Partidul naționalist ar trebui deci să ceară și pedepsirea conducătorilor acestor partide în prima linie pedepsirea dlui Francisc Kossuth care-i președintele partidului Kossuthist.

Eu cred că denunțarea asta va și urma pentruca să se facă lumină asupra acestei chestiuni, și să se dovedească înaintea străinătății că partidul parlamentar al naționalităților e urmărit în chip anticonstituțional,

încercându-se împiedecarea lui în acțiunea sa pentru organizare.

Eu mă mir de sentința asta mai ales pentru motivul că noi toți am declarat fără nici o șovăire că am primit asupra noastră organizarea partidului și că urmăm înainte cu activitatea noastră pentru această organizare.

Pe baza acestei fasiuni, poliția trebuia negreșit să ne osândească dacă motivarea generală a sentinței ar susta.

Sentința îmi face impresia că ea are menirea de-a arăta străinătății liberalismul maghiarilor, iar înlăuntrul țării de-a ne face totuși organizarea imposibilă. Nici un scop nu și-l va ajunge, deoarece străinătatea e bine informată asupra liberalismului ungu-resc, iar noi absolut nu vom înceta cu acțiunea noastră pentru organizarea partidului.

Chestiunea de altcum se va desbate într-o apropiată conferință a tuturor deputaților și acolo se vor lua hotărâri pentru viitor.

Trecutul glorios al orașului Québec.

Săptămâna trecută a avut loc tricentenarul orașului Québec (Canada). Cu prilejul acesta s'au ținut mari serbări, la cari a luat parte și moștenitorul tronului englez, ducele de Wales.

Colonia Canada al cărei capitală e orașul Québec, a fost descoperită de un francez, navigatorul Jacques Cartier și a fost colonizată de francezi. Eroicul Samuel Champlain, a fost fondatorul orașului Québec, capitala coloniei Franțanovă, cum a fost botezată de regii francezi.

Noua colonie a avut mai ales la început o epocă de lungi și eroice lupte cu doi dușmani puternici: irochezii, o seminție puternică și vitează a pieilor roșii și mai ales cu coloniștii engleji din colonia învecinată Anglia-nouă (azi Statele-Unite).

Iată cum povestește autorul frances P. de Contamine luptele acestea:

Istoria Canadei, dela fondarea sa până la tratatul din Paris, în 1763, care a făcut-o să treacă sub dominație engleză, — nu este decât un șir de sforțări gigantice și de lupte eroice, unde apar în toată plinătatea frumșetei lor, virtuțile franceze.

Cei d'întâi coloni, nu numai că au trebuit să aducă pământul în starea lui bună, edificând cu mijloace destul de slabe, locuințele lor, monumentele lor cum și diferitele întărituri de apărare; dar au trebuit să fie cap foametei, a frigurilor și altor diferite boale în urma răului regim alimentar, asistând la grosolanele scene uricioase la cari se dedau negrii instalați împrejurul forturilor și amenințând cu tentative de asalturi, — apoi întreprinderilor răutăcioase ale englezilor cari nu vedeau cu ochi buni, noua colonie ce se întindea și prospera, căutând deja a-și asuma fructul atâtor griji și munci. Trebuiau să lucreze sub arme și să doarmă cu pușca alături, căci eră vorba de vieță și moarte.

Champlain, guvernatorul Canadei, făcând alianță cu Algonkini, de abia fû în stare să resiste irochejilor; fură însă hărțuiți de adversari mult mai de temut, de englezi cari erau conduși de David Kert. În timpul de un an, ei nu le lăsară un pic de odihnă, odată îi baricadară în citadelă încercând a-i cucerii prin foame. Champlain avu totuș durerea de a-și vedea opera sa, scăpându-i printre degete, fiind constrâns a ceda inamicului orașul Québec, acela pe care îl crease el întru totul, unde fiecare piatră eră mărturia oboselelor sale și a atâtor greutăți, peste cari trecuse pentru cea mai mare glorie a patriei sale. Din fericire Richelieu vegheă. Marele om de stat, nu sufereă nici cea mai mică atingere la prestigiul Franței; și din momentul ce onoarea eră angajată, lucrurile cele mai depărtate în ochii săi, căpătau cu atât mai mari proporții.

Québec dat englezilor în 1629, fû redat Franței, trei ani după aceea: Champlain numit guvernator al Canadei, putea să moară cu nobila satisfacție de a fi lucrat pentru prosperitatea coloniei, până în ultima zi.

În opera sa grandioasă, Champlain, a fost secundat de cea mai dulce și pătrunsă colaboratoare: de tânăra sa soție, Elena Boullé, al cărei tată eră secretar al Casei Regale și pe care el o luase în căsătorie, cunoscând-o întâmplător într-o călătorie. Cronica de Canada e plină de poezia acelei încântătoare figuri de femeie care fu o eroină, prin imensa afecțiune cu care-și înconjură copiii săi adoptați, sălbaticii, și prin energia cu care reușise a le rezistă. La douăzeci și șase de ani, Elena Boullé, voi ca zestrea sa, să servească pentru a înarmă două vase cari să coopereze la întreprinderile soțului său. Ea ținu să-i întovărășească în expedițiunile sale, împărțându-i cu el toate pericolele și oboselile strălucitei sale aventuri. Ea fu cea dintâi femeie care umblă pe pământul încă așa de puțin ospitalier, al Novei Franțe; ea fu cea dintâi canadiană cu „ochi dulci“, după cum o chemă acolo. Într-o zi pe când soțul său lipsea, se auzi strigătul de război al Irochejilor. Ne ascultând decât inspirația sa, una din acele inspirații subite, cari se trezesc dintr'odată, în sufletul femeii, în cazurile de pericol, ea porunci ca toți oamenii să intre în forțuri, și luând locul șefului populației valide, ea distribuî armele și comandă rezistența.

Irochejii fură respinși; odată alarma trecută ea abdică din comandament.

Fără teamă, cu singura apărare a grației sale încrezătoare, cu forța surisului său plin de extremă bunătate, ea pătrundea în colibebele sălbaticilor sau îi urmărea în singurătățile lor, căsnind a-i convinge de bunele intenții ale coloniștilor, cari nu voiau alt ce-va decât să-i mănă către viața civilizată. Cucerindu-i, ea își câștigă prietenia lor prin puterea bunătății sale, fără de margini, — contribuind tot atât cât și soțul său, la mărirea operei comune.

După Champlain eforturile coloniei nu se opriră de loc și nici luptele sale. Întreg secolul al optezecelulea e plin cu peripețiile evenimentelor ei. Astfel în 1683 Québec deveni capitala Canadei de jos. În 1690, contele Ludovic de Frontenac trebui s'o apere contra tentativelor generalului englez Phips. Frontenac nu eră numai un ofițer de cea mai înaltă valoare ci și un administrator perfect.

Dela 1672 el guvernă, Noua Franță; el avu a organiza măsurile de oprire contra sălbatecilor ce ațineau drumurile pădurilor, reparând oarecari greșeli ale predecesorilor săi, dând țării o administrație în armonie cu necesitățile mărite, ale populației și punându-o în stare a respinge atacurile nenumărate ale diversilor inamici. În acelaș timp el încurajă gustul explorațiilor, care începea a fi foarte viu.

Dupăce obligă pe englezi a-și ridică scaunul reședential din Québec, el învinse definitiv pe Irocheji.

Marchizul de Montcalm, trimis de Ludovic XV pentru a apăra Quebecul contra noilor întreprinderi ale englezilor, rezistă mai mult de un an, cu toate că fû lipsit de munițiuni, aproape fără armată, celor treizeci de mii de oameni ai generalului Wolf. Rănit de moarte la bătălia dela Abraham, la 13 Septembrie 1759, el muri, fără să fi mai avut tristeța de a azista la capitularea orașului. Wolf pieri în acelaș timp și el fără se fi avut bucuria de a azista la propria sa victorie.

Dela acea dată fatală, Canada a încetat de-a aparține Franței.

Internatul „Pavelian“ de fete din Beiuș.

Inștiințare pe anul școl. 1908/09.

Elevele internatului sunt sau stipendiste în întreg, sau în jumătate, sau solvente. Marele episcop Mihail Pavel a creat din fundațiunea sa 40 stipendii, iar 4 stipendii s'au sistemizat din fondul diecezan al școlii de fete, pentru eleve din internat.

La aceste pot concura în prima linie fetele orfane de preot din dieceza gr.-cat. de Oradea-mare.

Stipendistele pe întreg, nu solvesc nimic pentru proviziune, instrucție și educație în internat,

stipendistele pe jumătate solvesc 175 cor., stipendistele în parte plătesc sumele statorite după proporțiune, iar elevele solvente 350 cor., în două, sau cel mult 4 rate egale anticipative, adică: la 1 Septembrie, 15 Noembrie, 1 Februar și 15 April.

Pentru sumele amintite primesc elevele în internat: proviziune întregă: locuință, vipt, încălzit, luminat, spălat: educațiune morală: instrucție specială în studiu, declamare, cant, diferite dexterități, lucru de mână, economia casnică. În fiecare zi în anumite oare au conversații și instrucții în limba română, maghiară și germană; la dorița expresă, și din limba franceză. Primele uniforme: o haină, o șurță în formă de haină, o pălărie de iarnă și una de vară, și pentru folosință o mantă de iarnă.

Didactrul anual: Pentru școlile elementare 6 cor. Pentru școala civilă a internatului se solvesc taxele: Didactrul anual 12 cor. — Taxa de înscriere 4 coroane. Pentru fondul de penziune 30 fl. Pentru testimoniu 2 cor. — Pentru programă 1 cor. Pentru folosirea hainelor de gim. 2 cor.

Pentru instrucțiunea și folosirea pianului sau cimbalului, — câte 1 1/2 oare la săptămână instrucție și în fiecare zi 1/2 oră exercițiu — se plătește 65 cor.: pentru limba franceză 20 cor. Toate aceste în 2 rate egale: la începutul și la mijlocul anului școlastic.

Taxele pentru instrucțiune la violină, și limba latină se solvesc directe instructorilor.

Elevele mai au să supoarte spesele pentru cărțile trebuincioase, material de lucru de mână, de scris, de desămn, pentru alte diferite lucruri, și instrucție în dans.

Toate aceste nu sunt cuprinse în suma anuită de 350 cor.

În internat să primesc: eleve de I—IV clasă civilă, cari vor cercetă școala civilă publică a internatului; și eleve pentru I—IV clasă elementară, cari vor cercetă școala elementară de stat din loc.

Elevele, cari voesc a fi primite în internat au să-și înainteze petițiunile pentru primire la Prea-veneratul Ordinariat diecezan gr.-cat. din Oradea-mare, până la 15 August a. c.

Petițiunile au de a se instrui: 1. Cu carte de botez. 2. Testimoniu școlar. 3. Atestat medical. Eleve infectate cu trahomă nu vor fi primite. 4. Atestat de revaccinare. Cari doresc a obține stipendiu vor aceluși și atestat comunal subscris și prin preotul local despre poziția, starea materială a lor, eventual a părinților.

Elevele primite au să aducă cu sine: albituri și fuste, din fiecare câte 6. Din fuste 3 au să fie din barchet colorat. — 12 părechi de ciorapi negri. — 12 batiste. — 1 umbrela mare. — 2 părechi de ghete înalte de tot nouă. — 1 manta de primăvară de culoare vânătă sau neagră. — Haine de casă: 2 din creton, 2 din barchet și 1 din stofă de iarnă, de tot durabile, o bluză albă din pânză sau piquet. 1 plapomă cu 2 învâlițoare. 2 perini cu 4 fețe albe. 2 șurțe în formă de haină și 1 maramă de iarnă. 2 cearșafuri, 6 ștergare. 2 piepteni, 1 rar 1 des, o perie de dinți, 1 perie de haine. Afară de acestea o saltea de mărime regulată, 1 față de masă cu 6 servete, cari vor servi pe elevă până va fi în internat, dar nu se vor da înapoi. 2 perii de ghete, săpun, praf de dinți. Elevele din clasa II III și IV să-și aducă câte 1 ramă rotundă pentru brodat.

Fiecare elevă să ducă cu sine în două exemplare conscrierea tuturor obiectelor, cari au să fie bine însemnate cu cerneală chimică, cu numărul care-l va primi indicat dela direcțiunea internatului. Pentru obiecte rele sau neînsemnate internatul nu primește responsabilitate.

Părinții sunt rugați, ca să provadă elevele cu toate vesmintele și obiectele cerute, căci iarăși dănele vor duce lipsă, neputând ține ordinea recerată în vesmintele lor.

În fine cu provocare la dispoziția Veneratului Ordinariat se atrage atențiunea părinților și a tutorilor acelor eleve stipendiste, cari n'au fost primite cu stipendiu întreg, să nu întârzie a-și prezentă din nou petițiunile la Veneratul Ordinariat diecezan până la 15 August a. c.

Elevele primite au să se prezinte la internat din 7—10 Septembrie 1908, că atunci vor fi înscrierile și în școală.

Direcțiunea internatului.

Mișcarea culturală.

Adunarea Fondului de Teatru în Oravița. Citim în »Progresul«: Comitetul aranjator al festivităților, ce se vor aranja în Oravița, la 28, 29 și 30 August c. din prilejul Adunării generale a Societății fondului de teatru român a hotărât a da în ziua întâiu, la sf. Mărie, un banchet în otelul »Coroana Ungară«, d. a. la 5 ore o petrecere populară în curtea bisericii, cu care ocazie se vor face și premii de costume frumoase românești, iar seara va avea loc în grădina de tir un concert împreunat cu petrecere de joc al mai multor coruri române din părțile Oraviții. Mănezi Sâmbătă seara concert și teatru în sala teatrului și după teatru iarăși petrecere cu dans. Duminică, a treia zi, excursie cu trenul de munte la Anina-Stajerlak-Marilla-Bányavölgy, iar în ziua următoare, Luni la 31 August c. excursie pe Dunăre până la Turnu-Severin. Pașapoartele pentru cei de pe teritorul comitatului nostru Caraș-Severin le va exoperă amicul nostru avocatul dr. Cornel Jurca din Lugoj. Anunțurile de participare au să se facă din bună vreme. Orice informațiuni se pot cere dela biroul central la adresa institutului »Oraviciana« în Oraviczabánya (Krassó Szörény megye). Programul detaliat îl vom da încurând, deodată cu publicarea convocătorului oficial al comitetului central.

Despărțământul VII al »Asociațiunii« pentru literatura română și cultura poporului român, și-a ținut adunarea generală în comuna Bațialar în 19 a l. c. sub prezidenția directorului dr. Gavrilă Suci. La adunare au luat parte vre-o 200 de țărani și câțiva onorațiori din Hațeg și jur, dintre cari amintesc pe dr. C. Popescu, protopresbiter, dr. A. Straitiaru avocat, Victor Pop contabil, Sebastian Ciocan preot, Iustin Socaciu învățător. Dnele dr. Parasca, dr. Suci și dr. Popescu.

După adunarea generală s'a ținut prelegere economică poporului, fiind prezenți toți oamenii din sat, așa, că nu mai încăpeau în biserică.

Sub plăcuta impresiune a prelegerilor o mare parte din popor s'a înscris ca membri ajutători ai »Asociațiunii«, zicând: »dau și eu 1 cor. pentru națiune«.

Această exclamație a poporului a făcut o impresie așa de bună încât chiar și strănilor le-a stors admirația. Ca fapt trebuie să constatăm, că poporul a început a îmbrătoșă »Asociațiunea« și cercetă prelegerile economice mai bine decât inteligența.

Cu durere s'a observat lipsa preoțime și a inteligenței. Preoțimea a fost recercată și prin superiorii lor ca să la parte la adunare și totuși a absentat.

Dela despărțământul »Tășnad« al Astrei. În 19 l. c. st. n. 1908 despărțământul »Tășnad« al Astrei și-a ținut a II a adunare cercuală în Unimăt.

Adunarea — scrie »Gazeta de Duminecă« — a fost o serbătoare măreață. Măreția ei s'a potențat și prin împrejurarea că s'a sfințit biserică frumoasă renovată, carea din dărnicia unimătilor azi este un edificiu frumos. Meritul este în mare parte a protopopului local dl Gr. Pop care în tăcerea și liniștea comunei sale atâtea idealuri mărețe a știut să planteze în inimile credincioșilor săi, încât cei cari îi cunosc în viața plină de muncă îl admiră și-l iubesc.

S'a serbat sfânta liturgie celebrată prin dl protopop Coroian cu asistența preoțimeii din jur. Sub durată misei dl protopop local Gr. Pop a ținut o cuvântare despre însemnătatea, scopul și mijloacele Astrei.

După liturghie, inteligența și poporul s'a adunat în șura frumos onorată din curtea domnului Simeon Varna, unde președintele despărțământului dl protopop D. Coroian salutând pe toți cei de față, deschide ședința, mulțumind fraților din Unimăt că ne-a primit cu adevărată ospitalitate de român.

Dl Coriolan Steer secretarul despărțământului face o dare de seamă despre activitatea anului trecut.

Arată că în anul trecut nu s'a putut ajunge un efect îndestulitor căci în lipsa de mijloace comitetul pe lângă cea mai mare silință n'a putut să desvolte o activitate mai intensivă, de care în cercul acesta ar fi fost lipsă arzătoare, ei s'au îndestulit cu aranjarea unor prelegeri populare în mai multe comune. S'au ținut cu totul 4 prelegeri populare. Comitetul s'a îngrijit ca în toate locurile să fie reprezentat prin 2 membrii. Aminteste că biblioteca populară din T. Santău conform referadei bibliotecarului numără 51 bucăți de cărți, scrise toate într'un stil popular. Aceste cărți le-au cetit peste 100 de inși. Raportează apoi despre numărul membrilor și cu mândrie constată, că în privința aceasta acest tiner despărțământ a întrecut multe despărțăminte vechi, cari nici azi nu au atâția membrii. Nrul până aici al membrilor pe viață este 8, iar al membrilor ordinari 26; membrii ajutători au fost înscriși 10. Apoi face un apel către toți românii de față să se grăbească a se înrola sub flamura culturii naționale. Își sfârșește vorbirea frumoasă și raportul în nădejdea unui viitor falnic și mareț.

Dl George Filep cassierul despărțământului raportează despre stările financiare.

Dl Vasile Păteaș, preot în Hotoan acest pururea tânăr luptător al ideilor, culturii și a tot ce e numai român se ridică apoi spre a-și preda disertația sa. Stătează între noi ca un proroc, cu barbă și păr alb și cu ochi tineri zimbitori. Noi ascultăm, până el ne spune povești frumoase-miraculoase, din acele vremuri ce au trecut. În cari vremuri oameni mari la inimă au luptat pentru noi slabi epigoni, ai viitorului, ca să avem și noi drepturi, și să nu ne fie așa de amară lumea.

Între ovații l-am salutată cu inima plină de mândrie pe acest bărbat iubit al nostru, și i-am dorit din inimă viață lungă, ca să stea înaintea noastră ca o făclie luminătoare, ce ne arată în tineretul trecutului, și speranța tinărilor arată spre un viitor ai cărui zori sunt pline de zimbetele unei vieți mai frumoase, mai fericite.

Dl dr. C. Steer propune înființarea unei biblioteci la Unimăt, referând că Astra spre acest scop a pus la dispoziția despărțământului cărți și foaia „Teara Noastră“.

Tot dl dr. C. Steer propune, ca despărțământul „Tășnad“ la Șimleu să fie reprezentat oficios prin doi membri la adunarea generală a Astrei. Se concred cu aceasta d-nii Grigore Pop, protopop în Unimăt, și Demetriu Coroian, protopop în T.-Santău.

La propunerea d-lui dr. Coriolan Steer se primește ca pe anul viitor adunarea despărțământului să fie în comuna Hotoan.

Se alege comitet pentru înscrierea membrilor noii. S'au înscris de membrii ordinari 15 inși, iar de membrii ajutători tot 15 inși.

Se constată în fine ca cu acești noi membrii despărțământul are până aici: 8 membri pe viață, 41 membri ordinari și 25 membri ajutători.

După cari dl preside Dl Coroian în cuvântare frumoasă închide ședința festivă a adunării.

A urmat banchetul, unde între multele vorbiri trebuie să amintesc frumoasa vorbire a dlui Constantin Lucaciu, protopop din dărolji. L-a felicitat pe dl dr. C. Steer. Înaintea mea, — a zis oratorul, — antevorbitorul l-a felicitat pe Iosif Sterea Șuluț, ca președintele Astrei, eu îl felicitiez pe Steer, ca Șuluț al nostru ca președintele a tuturor mișcărilor culturale ce în părțile acestea expuse ale românismului s'au făcut, de

când e Steer, ca Șuluț al nostru. Ca putere energetică, tinărară, l-a condus în cercul acesta providența, unde înaintea lui atâtea terene de activitate au fost neexploitate, au stat ogor, fără cultivare, — și pe cari terene sub mâna lui Steer, ca Șuluț al nostru, de atunci ară plugul muncii culturale pentru binele și prosperarea țaranului român.

I. T. C.

Din străinătate.

Evenimentele din Turcia. Sultanului i s'au făcut azi mari ovații pe când venia dela Selamlic. O mulțime imensă s'a șiruit de-alungul cordonului tras de miliție aclamând cu entuziasm pe sultanul și suita lui. Soldații sunt sărbătoriți pretutindeni în țară, fiindcă numai atitudinii lor se atribue proclamarea constituției. Linștea în Constantinopole încă nu s'a restabilit deplin. Poporul n'a încetat să demonstreze în contra camarilei și a spionilor, față de cari are o ură neîmpăcată. Turcii tineri încă pretind cu insistență depărtarea elementelor reacționare din preajma sultanului. Nu sunt excluse complicațiile. Turcii tineri nu conțenesc cu propaganda până când nu se vor introduce toate dispozițiile cuprinse în constituție.

Amnestierea încă a dat ansă la turburări. Deodată cu prizonierii politici au scăpat din închisori și criminali ordinari, cari își forțaseră eliberarea prin revolte.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 1 August n. 1908.

— Știri personale. P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp, însoțit de mai mulți inși din cler, va pleca mâine dimineață, cu un motor special la Șiria, pentru a sfinți biserica de acolo.

— Poetul Gh. Coșbuc petrece vara aceasta acasă, în Ardeal, prin împrejurimile Năsăudului.

— Profesorul dr. Ioan Lupăș, a petrecut ieri și azi în Arad.

— Maghiarizarea numelor de localități din comitatul Timișului. Înțeleapta administrație a comitatului Timiș a hotărât și ea să schimbe numele de localități. Ea judecă cu mentalitate adevărată semită, crezând că cu cât e mai nouă o haină cu atât e mai bună.

Așteptăm să se învechiească și nouăle sdrențe jidano maghiare, ieșite din atelierul de croitorie jidano maghiară ca pe urmă să facă loc iarăși vechei haine vecinic nouei și frumoase răsărite ca florile din sinul naturii.

Ca curiozitate arătăm aici vre-o două specimene de nume nouă »ungurești«. Din *Dragsina* sa făcut *Dráksfalva* un non sens căci *Dráksa* nu înseamnă pe ungurește nimic. Tot atât înțeles are *Szeber* pentru *Sirbova* sau *Sistarócz* pentru *Șistaroveț* etc. Interesant, că onorata administrație a rămas mulțumită de unele nume vechi ca *Racovița*, căci a socotit de prisos să le mai schimbe.

Administrație și filologie, wie reimt sich das zusammen?

— Sinucigaș fără vole. Deputatul austriac *Markhl* s'a împușcat din nebăgare de seamă singur la o vânătoare în munții Krainului. Starea lui e foarte gravă.

— Peregrinajul la mormântul lui Bărnuț și excursiunea științifică la Moigrad. Cătim în »G. de D.«: În Au-

gust a. c. se împlinesc 100 de ani dela nașterea lui Simeon Bărnuțiu, a marelui nostru bărbat istoric, născut și înmormântat în Bocșa-română a Sălajului.

Din acest prilej românii sălăjeni aranjează la 9 August n. a. c. un peregrinaj la mormântul lui. Se va servi un parastas și toți cei de față se vor închina la acest scump mormânt. Vorbiri nu se vor ține, ci se vor spune numai rugăcluni, precum și o predică ocazională.

Tot în 9 Aug. n. se aranjează și o excursiune la Moigrad, unde a fost capitala vechei Dacii porolisene. Această excursiune va fi condusă de dl prof. pensionat Gavril Trif din Șimleu, care va da informațiunile necesare.

Atât peregrinajul la Bocșa, cât și excursiunea la Moigrad o aranjează un comitet, constător din domnii: Dr. Georgiu Pop, Dr. Ioan Suciu, advocați în Zălău, Lazar Maior, propr. în Periceiu și Casiu Deleu, propr. în Siciu.

Atât la peregrinaj, cât și la excursiunea științifică sunt invitați toți românii și mai ales oaspeții, cari vor lua parte în Șimleu la serbările Astrei.

— Jandarmii sunt iarăși activi. Din Deva se anunță că dăunăzi în comuna Romos a eșit executorul pentru a sechestra pe mai mulți locuitori pentru restanțe de dare. Executorul era azietat și de jandarmi lucru care a indignat adânc pe oameni. Locuitorul Müller s'a împotrivit executorului oprindu-l să între în casa sa. Atunci un jandarm îl impuse pe Müller cu baioneta în pânțec. Bietul om este pe moarte.

— Bravii români din Ugra au hotărât să susție școala lor confesională, votând învățătorului lor salariul cerut de lege. Harnicii români au ridicat și un nou edificiu școlar conform legii pentru a preîntîmpina orice obiecțiuni din partea revizorului școlar. Deși comuna nu are decât 60 de familii sau vre-o 300 de suflete de români, ei lași tot nu s'au lăsat. Pe lângă bună conducere au arătat că jertfesc pentru școală, ne scrie cu însuflețire corespondentul.

— Cununii. Dșoara Alexandrina Cazacu și dnul Dumitru Saulescu anunță celebrarea cununiei eligioase, care se va oficia Duminecă, în 2 August n. a. c., la orele 12 din zi, în biserica sf. Arhangeli din Satulung.

— Dnul Nicolae G. Stoica și dșoara Maria G. Popp, își vor serba cununia Duminecă, în 2 August n. a. c., în biserica gr. cat. din Tohanul-vechiu.

— Mărioara Mariș și Sabin Bucureștian, își vestesc cununia, ce se va celebra Duminecă, în 9 August n., în biserica greco-orientală română din Porcurea.

— Dș ara Anuța Micu și dnul Vasile Moțoașcă, își anunță serbarea cununiei lor, Duminecă în 9 August n., în biserica greco-catolică din Cugir.

— Al cincelea congres al învățătorilor din România se va ține în zilele de 28, 29 și 30 Iunie 1909.

— La fondul Victor și Eugenia Tordășlanu pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Romul Constantinescu, paroh (Ighidșorul rom.) soția sa Ana n. Dancăș și fetița lor Veturia toți 2 cor. 50 bani; Achil P. Barciuanu, student 20 bani; Nic. Tărnăveanu, practicant la libr. arhidiecezană (Sibiu), 35 bani; Radu P. Barciuanu, libr., 20 bani; Ioan Munteanu, cojocar (Rtasadului), 50 bani; Dum. Jutariu, june (Apol-dul sup.) și Nic. Brașoveanu (Aciliu), câte 20 bani și Miorica-Viorica Tordășanu împlinind vârsta de 16 luni, 10 bani.

— **Otto Bismarck.** Joi, s'an implinit zece ani dela moartea lui Bismarck, primul cancelar al Germaniei, omul de fier de odinioară, care a întemeiat imperiul național german de astăzi. Intreaga presă germană și-a adus aminte în articolele elogioase de enormele servicii făcute patriei sale de acest genial bărbat de stat, mort înainte cu 10 ani.

— **Despre falsificări.** Progresele epocii noastre comportă adesea și multe falsificări regretabile de tot felul. În orașe se transportă alimente falsificate, la țară se aduc produse industriale falsificate. De un timp încoace săpunul *Schiecht* este prada multor contrafaceri de tot soiul. Acest săpun fără păreche a adoptat, precum se știe, cerbul ce sare ca marcă industrială. Și iată că răsăr fel de fel de dobitoace sărinde cu coarne și fără coarne toate asemănătoare cu cerbul lui Schicht. A se avea deci totdeauna în vedere la firguțeli nu numai marca cerbului, dar și numele lui Schicht întipărit în săpun.

— **Rectificare.** În nr. trecut popular s'a strecurat o eroare de tipar pe pag. 4. la „O faptă creștinească“, căci nu 10 coroane, ci 100 de coroane a testat Maria Cigher.

— **O modificare a aparatului Marconi.** O știre din Roma spune că un tânăr din Bologna a modificat aparatul telegrafic Marconi așa, că depeșile pot fi primite numai de stațiunea pentru care sunt destinate.

— **Peripețiile unui director de teatru ungar.** Directorul teatrului ungar din Cluj, Ioanovics, a fost arestat în Veneția pentru că într'un magazin a schimbat o hârtie falsă de 100 de lire. Poliția l-a luat drept un falsificator de bani. Ioanovics a telegrafiat unui prieten din Budapesta care a adus pe urmă dovada că Ioanovics a cumpărat hârtiile italiene la o mare bancă de schimb din Budapesta. După un arest mai mult neplăcut decât lung Ioanovics fu liberat.

— **Cucoanele fumesă tot mai mult.** Ce lume pe dos! Pe când între bărbați, mai ales generația mai nouă, obiceiul fumatului scade tot mai mult, între cucoane fumatul devine tot mai mult o modă. În Anglia mai ales fumatul femeilor se întinde tot mai mult.

Un mare magazin de țigări de dame din Londra vinde anul acesta cu 100 la sută mai multe țigări pentru dame ca anul trecut.

Dacă s'ar face o statistică (și cine știe dacă nu se găsește vre-un englez și pentru asta?) s'ar constata că cu cât cucoanele fumesă mai mult cu atât fierb mai rău — dacă mai fierb.

— **Un testament cu bubuc.** Se vorbește mult la Londra despre testamentul lui Friederic Philipson, care era un dușman incarnat al jocului.

Dânsul a lăsat mare parte din averea sa fiului mai mare, cu condiția ca timp de 21 ani după moartea sa, fiul să nu asiste la curse, să naibă cai de cursă și să nu fie interesat direct ori indirect la jocurile de curse. Dacă se va face vinovat și nu va ascultă de aceste sfaturi, patrimoniul moștenit va trece fraților săi, el mulțumindu-se cu o rentă anuală de 12,500 franci.

Felurimi.

Millionar fără să știe. Un chelner de cafea din Versailles, Auguste Goldschmidt, s'a pomenit zilele trecute cu un om nespun de bogat, milionar.

Goldschmidt era de ani de zile chelner și veniturile îi erau foarte mici. Fiindcă veniturile nu-i ajungeau să și susțină familia și pe bătrâna lui mamă, care locuia la dânsul, femeia chelnerului se ocupă cu facerea de cununi și de coroane din mărgel colorate de sticlă, pentru împodobirea mormintelor.

Nu de mult, Goldschmidt a trebuit să se ducă într'o afacere comercială la Lyon. Aci află din întâmplare că e căutat de șapte ani de zile de un notar din Lyon, spre a lua în primire o moștenire de trei milioane de franci.

Averea aceasta uriașă a fost lăsată de un unchiu al chelnerului, care murise fără să lase în urmă copii și alți moștenitori.

Unchiul acesta plecase în 1829 ca soldat în Senegal, unde a murit în 1891. În timpul acesta a strâns suma de 3 milioane care acum, șaptesprezece ani după moartea lui, a fost dată singurului moștenitor, Goldschmidt. Acesta-i om tânăr și voinic și zice că e hotărît să deschidă la Paris o cafenea mare, hotărît să adune și alte milioane, de nu le-o pierde pe care le are.

Concert, petreceri.

Petrecere de vară împreună cu dans, va aranjă Duminecă, în 27 Iulie v. (9 August n.) 1908, (ziua de Pantelimon), în sala hotelului „Bran“ (Fr. Mühlbacher) din Bran.

Venitul curat se va distribui în părți egale: »Reuniunii de înfrumșetare« din Bran și școalei gr. or. din Bran-Poarta pentru procurarea de reuizite școlare.

Ultime informațiuni.

Congresul dela Carloviț.

Căderea trădătorului.

Ni-se telegrafiază din Carloviț: **Alegerea de patriarh s'a săvârșit azi în mijlocul unui interes colosal.** S'au dat cu totul 70 de voturi, din cari Gavril Zmeianovici a primit 40, Miron Nicolici 30. Simbriașul și unealta guvernului, administratorul mitropoliei, Lucian Bogdanovici n'a primit nici un vot.

Politica guvernului și-a căpătat palma meritată.

Ministrul de externe la regele. Maricatatca o'a i-a acordat ieri ministrului de externe, baronului de Aehrenthal o audiență de o oră și jumătate. Baronul de Aehrenthal, împreună cu contele Kinsky, a fost invitat și la masă. Ministrul a plecat aseară la Semering.

Wekerle la Ischl. După consiliul de ministrii ce se va ține la 4 August, ministrul președinte, dl Wekerle, va merge la Ischl ca să referizeze M. Sale despre situația politică actuală. Primul ministru va petrece la Ischl o zi întreagă.

Delegațiunile. Din Viena se anunță: Delegațiunile se vor convoca pe 25 Sept. la Budapesta.

Greve sângeroase în Franța. Din Paris vin veștile unor grave disordini socialiste. Ieri s'a ajuns în împrejurimea Parisului la o ciocnire între armată și socialiști, care a avut o mulțime de victime din ambele părți. Autoritățile au fost neputincioase față de demonstranți și prefectul din Andtrand cerea prin depeși desperate ajutor din Paris: »Suntem înconjurăți, cerem ajutor imediat. Socialiștii sunt stăpâni pe situație«. Ajutorul miliției a sosit, dar greviștii au ridicat baricade și din redutele acestora împușcau asupra urmatel. Gloanțele făceau ravagii mari între soldați. Generalul Vizvain conducea personal trupele. Abia cu greu și cu sacrificii mari de sânge, au reușit soldații să-l împrăștie pe greviști.

Economie.

Oprirea exportului fânului din Bulgaria. O știre din Sofia anunță că guvernul a oprit, din pricina secetei, exportul fânului din Bulgaria.

Moșii de vândut — serie „Tovărășia“ — se află în următoarele comitate: Comitatul Cluj în comunele Aiton 182 jugăre, Köbökn 100 jug. În comitatul Bihor: Berettyóujfalu 175 jugăre. În comitatul Târnava-mică: în comuna Sövényfal 40 jugăre. În comitatul Torontal: în comunele Vălcan 32 jugăre, Mănăstur 63 jugăre.

Târgul de orz pentru bere în Pressburg. Comitetul aranjator de târg de orz pentru bere în Pressburg, publică acum o dare de seamă amănunțită despre târgul din anul trecut. S'a înștiințat spre vânzare 155.000 măji metrice de orz pentru bere; s'a vândut 67.500 măji metrice, din care 40.500 măji metrice se va pune în magazine spre privire.

Budapesta, 1 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22—22.02
Săcară pe Oct.	18.58—18.60
Ovăș pe Oct.	16.42—16.44
Cucuruz pe Maiu	14.50—14.52

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu rou			
De Tisa	— — — —	22 K. 70—24 K. 50	fil.
Din comitatul Albei	— — — —	— — — —	— — — —
De Pesta	— — — —	22 > 70—23 > 40	>
Bănățenesc	— — — —	22 > 90—23 > 50	>
De Bacica	— — — —	22 > 60—23 > 40	>
Săcară	— — — —	18 > 80—19 > —	>
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 > 50—15 > 80	>	>
> de cvalitatea II.	15 > 10—15 > 30	>	>
Ovăș de > I.	16 > 60—16 > 80	>	>
> > II.	16 > 20—16 > 50	>	>
Cucuruz vechiu	— — — —	> — — — —	> — — — —
> nou	— — — —	15 > 20—15 > 40	>

BIBLIOGRAFIE.

Colaboratorul nostru din Paris dl I. Protopopescu publică un prețios studiu în limba franceză sub titlul »Coopération et Sociétés coopératives par I. Protopopescu, diplômé de l'école des sciences politiques«. Lucrarea a apărut în editura A. Pedone Paris, rue Soufflot 13.

Pomelnic pentru pomenirea viilor și morților, la liturgii și parastase, legat în pânză 50 fil., în hârtie 30 fil. Se află de vânzare la »Tipografia diecezană« și la »Tribuna« în Arad.

Poșta Redacției.

I. D. B. Tabloul ce doriți nu credem că se mai află de vânzare. Vă putem însă, dacă doriți a câștiga unul dela un particular, acelaș tablou Mureșan, pe care îl doriți însă în ulei, și bine executat. Costă 40 cor.

A. Peleş: Trebuie să-ți scoți pașaport dela primărie. Pentru post adresează-te la ministerul de instrucțiune publică București. Poți trece prin Predeal ori prin Vărciorova.

Poșta Administrației.

G. Treta, Cebza. Am primit 20 cor. în abonament până la 1 Noembrie 1908.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichia.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpsta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alu
ANTONIU NOVOTNY - FABRIC. - **TIMIȘOARA**

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătura fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul în-te cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețouranturi ilustrate gratis.

Ca practicant

afără loc un tiner din familie bună, absolvent de ecl puțin 3 clase gimnaziale sau reale la firma **Ioan Comșa & fiu în Seliște.**

Magyar Elelmiszer-szállító Részvénytársaság
nyilvános hűtő- és fagyasztó raktárháza.

(Depozitul public frigorifer al societății ungare pentru furnisarea alimentelor.)

Budapesta, IX., în strada Tóth-Kálmán nr. 8—10.

Telegrame: Consumus Budapest. Telefon: 25—02. Biroul central: V., Nagykorona-ut 17.

Atragem atențiunea ou. public asupra marelui nostru depozit frigorifer (având încăpere de 600 vagoane de mărfuri) construit după toate ouceririle tehnicei moderne în care se păstrează tot felul de alimente precum carne proaspătă, untură, slănină, paseri tăiate, ouă, pește, iere, conserve, vânat, unt, lapte, caș, miere, poame proaspete, bere, vin, must etc., apoi răsad de plante, flori, blăunri și lăunrli, covoare etc.

Teat să păstrează timp mai îndelungat și neschimbate. Lichidăm și avansuri cu condiții moderate pentru fiecare marfă.

Frigoriferele noastre au o situație favorabilă prin faptul că sunt așezate lângă gară și sunt legate prin o linie de șin cu gara de mărfuri de pe malul Dunării și având o situație centrală pot fi atinse ușor din orice parte a orașului.

Mărfurile supuse taxelor vamale și de consumație se pot depune în mod liber, avem apoi avantajii la reexpediții.

Fabrica noastră de gheață produce zilnic 500 de măgi metrice de gheață.

Primim transportul mărfurilor depuse la noi și mijlocim desfacerea noastră prin sucursalele noastre din Viena, Berlin, Breslau, și London, așale tot în regia noastră.

Avem sucursale pentru primirea și clasificarea mărfurilor în provincie, în Arad, Careli-mari, Szenteg Lugo, Huedia și Kaposvár.

Avem agenții la graniță în Bodenbach, Buchs, Eger I. B. Granica, Halbstadt, Oderberg, Passau Salzburg, Sambach, Tetschen, Lindau

Pentru lămuriri și informații au a se adresa la

Dirrecțiune.

APĂ MINERALĂ PHOENIX
DIN BUZIÁS

IN PRIVINTA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și inisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratis administrația izvorului:

Dirrecțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Reclama e sufletul comerțului.

Cele mai bune
bandaje de hermă, de pânfecii, suspensorii, iri-gătoare, injectoare și articole de cauciuc, (gumă), ciorapi de cauciuc se gă-sesc la

Carl Koch
Timișoara (în oraș),
Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

Kovács István urmașul lui **FARKAS J.**
fabricant de trăsuri.
Temesvár Józsefváros, Fröbel utza 58
(casa proprie).
Fondat în 1866. Mare depozit. Fondat în 1866.

Are trăsuri noi și reparate.
Primește reparaturi, lucrări de faur de lemnar și de lăcuit.

NOXIN

cea mai bună cremă de ghețe

NOXIN

cu cheia patentată

Se poate căpă'a în toate prăvăliile mai bune

The „Noxin“ Co.

Londra:
E. C. 57 Chisvell Street.

Paris:
125 Bue Montmartre.

Viena: XVIII/1
Willy Weingärtner
Semper Strasse 13
Telefon 22149.

Budapesta:
Brüder Hochinger.

Dipl. de onoare Lovrin 1902. **SZUBOTHA SÁNDOR** Medalia de aur Timișoara 1891.
pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericesti.

Intameiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE
în colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimei cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

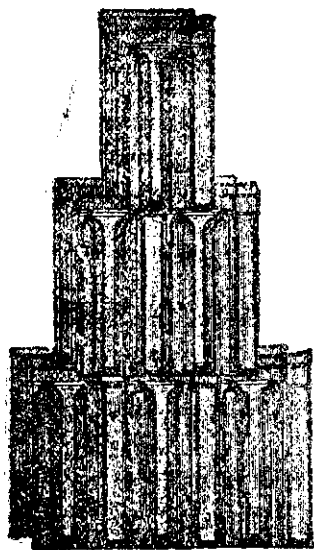
odăjdii, steagari, cruci
statue sau altfel de ajusturi bisericesti

tot astfel marele său asortiment pentru materiale necesare la formarea ajustărilor bisericesti.

Pentru liferările mele iau raspunderea

Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

Fabricație de Nagyikinda
Tigle «Bohn» acoperitoare de
siguranță brevetate. Nr. 172.

BOHN M. és Társai

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA

Cel mai vechiu, cel mai mare și cel mai bun depozit în
bransa aceasta de țiglarie în toată Austro-Ungaria îl au

FABRICELE DE CĂRAMIZI „BOHN“

din Nagyikinda și Zsombolya

Fondat la 1864. — Referințele celea mai alese. — Fondat la 1864.

PRODUȚIA ANUALĂ DE 50 MILIOANE

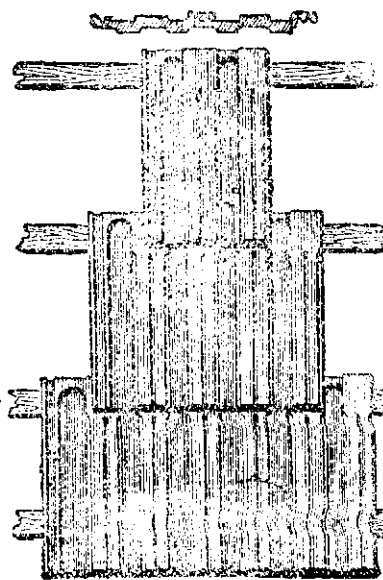
de țigle acoperitoare «BOHN», brevet regesc și cesar

în culoarea naturală roșie a OXIDULUI de fier sau culoarea cătranului.

FABRICAȚII: Țiglele «Bohn» acoperitoare, de siguranță, brevetate.

Acoperișul cel mai ieftin și cel mai frumos.

Preț-curențe ilustrate și mostre se trimit gratuit și scutite de taxă.

Fabricație de Zsombolya
Tigle acoperitoare, de siguranță te
cuiie, brevetate Nr. 153.

Birou de construcții.

Mihai Nadra

constructor.

Primește orice lucrări atingătoare de
această ramura, care execută prompt
și cu prețurile cele mai moderate, ca

devizuri (planuri de cheltuieli) și proiecte.

Lucrare bună și frumoasă. — Execuția simplă.

Ca român, rog mult onoratul public
românesc să binevoiască a mă sprigini
cu binevoitoarele comande. Cu stimă:

MIHAI NADRA, constructor.

ARAD, strada Lipót Nrul 3.

Mare succes.

Invenție nouă.

Dinții susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuirei, cari ra-
tural au înriurire asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e
mai scump tesaur din lume, de aceea vă recomand noua
mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

cosmetical de dinți „Hófehér“

a lui Nádler

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le

negreala sau gălbineala

îi face albi ca și zăpada

O singură experimentare adeverește, că „Hófehér“ e
mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în
el praf care să frece, care se pune pe gingei și
între dinți și ducând smalțul de pe dinți produce du-
reri de dinți și de gingei. Nu conține săpun, ca altele.

»Hófehér« e un lichid produs din sucuri de plante pe
cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20,**
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32,** (casa proprie).

Sub scutul legei și patentat!

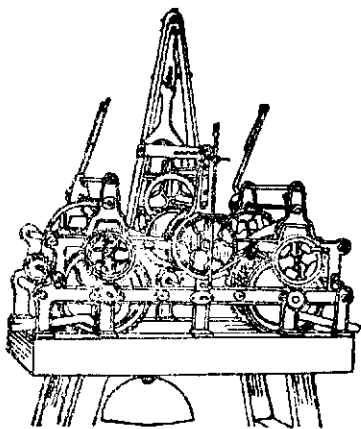
Iosif Grábner, Szombathely

Fabrică

Ciasornice de turn,

cari se trag tot la 8 zile,
pentru biserici, case co-
munele, castele și școli;
cu mehanismul cel mai bun
și mai nou și executare so-
lidă. Pentru preoți și e-
piscopii se dau și cu plă-
tirea în rate.

Trimit budget și pri-
mesc repararea ciasor-
nicilor de turn.

EISELE JANOS, Arad.

Depozit de articole de Norinberg, articole de podoabă, modă de bărbați.

== PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ, PREȚURILE CELE MAI IEFTINE. ==

Au sosit cordoane de femei, copii și fete, moda cea
mai nouă, pălării pentru bărbați și copii,
albituri, cravate, manjete, gulere, asortiment bogat.

Mince (topde), jucării de copii, ouă de Paști, stropitori
de calitate cea mai bună, prețuri ieftine. Pro-
bați numai odată și vă veți convinge.

Gramofioanele cele mai bune și plăci se pot cumpăra cu scăzământ la prețuri.

== O cumpărare de probă va convinge pe orșicine despre asta. ==

Rog binevoitoarea atenție:

Eisele János.

„LA PAPAGALUL VERDE“ vis-à-vis cu statua sf. treim.